

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР
АКАДЕМИЯСИ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИМИ
ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ**

**ХОРАЗМ МАЪМУН
АКАДЕМИЯСИ
АХБОРОТНОМАСИ**

Ахборотнома ОАК Раёсатининг 2016-йил 29-декабрдаги 223/4-сон қарори билан биология, қишлоқ хўжалиги, тарих, иқтисодиёт, филология ва архитектура фанлари бўйича докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган

2021-6

**Вестник Хорезмской академии Маъмуна
Издается с 2006 года**

Хива-2021

ТАРИХ ФАНЛАРИ

Sobirov S.U., Ismoilov Sh.Z. VIII-XIII asrlarda Xorazm tangalarida ot tasviri	94
Бабожонов Д.К. Эл эъозлаган устоз	97
Бобоев Ф.С. Туркменистон ССРда совет ҳокимиятига қарши кураш (1927 йил)	100
Ғаффоров Ш.С. Ўзбекистон мадрасалари тарихидан	103
Жўраев Х. Чор Россиясининг Туркистондаги миллий маориф соҳасидаги сиёсати	108
Кудайбергенов С. Приаралье в системе путей эпохи бронзы и раннего железа	110
Кудратов С., Тувалов Х. Ўрта Сирдарё ҳавзасидаги Қанғ давлатининг ёзма ва археологик манбалар асосида қисқача таҳлили	113
Мажидов Ж.Ж. XX аср 70- йилларининг 2- ярмида Бухорода телефон хизмати хусусида	115
Пирниязова Т.О. «Харбий коммунизм» сиёсати замондошларининг баҳолашида	117
Равшанов Ш.Р. Россия империясининг Фарғона вилоятидаги таълим сиёсати ва унинг оқибатлари	121
Садуллаев Б.П., Абдуллаев Ж.Р. Қалъжик-қалъа ёдгорлигини сақлаш масалалари ва туристик объект сифатида фойдаланишнинг истиқболлари	123
Сулайманов С.А. Амударё флотилиясининг ташкил топиши ва фаолияти тарихидан	128
Файзиева Ф.И. XIX аср охири ва XX аср бошлари Бухоро амирлигининг маъмурий-худудий тузилиши ва аҳоли таркиби	130

ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Talanova N. Zamonaviy sharoitlarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	134
Муродов Х.С. Ҳаракатлар стратегиясида туризмни ривожлантириш истиқболлари	136
Арипов О.А. Ўзбекистонда ишбилармонлик муҳитини ривожлантириш муаммолари	139
Досчанов А.Т. Тadbirkorlik барқарорлиги, хавфсизлигини таъминлашда ўрта синф ва инсон капиталининг ўзаро мутанасибликда ривожлантириш зарурлиги	142
Миратдинов С.Қ. Қорақолпоғистон Республикасини комплекс ривожлантиришда инвестицияларнинг моҳияти ва эркин иқтисодий зоналарни ташкил этиш йўналишлари	147
Олланазаров Б.Д., Маткаримов Ф.Б. Ўзбекистон Республикаси ва унинг худудларида агротуризмни ривожлантириш муаммолари ва истиқболлари	150
Отамуродова Д. Экологик омилларни аграр соҳа иқтисодиётига таъсири	153
Сирожиддинов И.Қ., Ботирова Р.А. Коронавирус пандемияси шароитларида худудларнинг иқтисодий ривожланишини молиявий қувватлашнинг долзарб йўналишлари	155
Тўхтасинова М.М. Тўқимачилик саноати корхоналарида ишчанлик фаоллигини бошқаришни такомиллаштириш йўналишлари	157

ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Abbozov O.Q. Farg'ona vodiysi oronimlari	161
Abdukadirova G.B., Rajabova D.B. Linguacultural peculiarities of translation	162
Abdullaeva G.V. Abdurahmon Akbar ijodida lirik qahramon va obraz yaratish mahorati	165
Akmalova Z.N. The interactive methods and principles of foreign language teaching	167
Amirkulova N. Problems of phraseology in English linguistics	169
Djumaniyozova E. Using modern information technologies in the teaching English language	171
Duldulova N.A. Features of translations from English into Uzbek	172
G'ulomov J.J. Communicative features of political texts	174
Idiyeva L.I. O'quv jarayonida hazil-mutoyibadan foydalanish pedagogik mahorat belgisidir	176
Jumayeva Sh.Sh. Grammatika – til o'rganishning asosi	178
Kasimova M.B. Rus tili darslarida ta'lim tashkiloti usulidan foydalanish	181
Khaidarova N.G. The quality of mind map technology in english classes	182
Madaminova Q.A., Djumaniyazova Z.N. Computer-assisted language learning (CALL) and language skills	184
Madiyorova V.Q. Grammatical and phonetic-grammatical archaisms in English and Uzbek	186
Mahmudova N. So'z modelidagi sintagmalarda grammatik mazmun ifodasi	189
Muradova N. The method of "case study" in the teaching foreign language	191
Murodov G'N., Qobilova F.T., Turayeva X.T. Abdulla Qodiriyning "O'tkan kunlar" romanining inglizcha tarjimai va unda aks etgan tabiat tasvirining tarjimadagi in'ikosi	193
Muxitdinova D. Oliy ta'limda rus tilini o'qitishning metod va tamoyillari	196
Norova B.Yu. The role of educational games in english language lessons	197
Nurboeva D.N. Zamonaviy Eron bolalar yozuvchilari	198
Qodirova G. O'zbek adabiyotshunosligi tarixida yangi metodika yaratishdagi izlanishlar	201
Qosimova S.S. Some problems of the training english language of higher education system	204
Sabirova D.D. Corpus based analysis of gender related address forms in English	205
Shomurodova Z.R. Teaching foreign languages through authentic materials to ESP classes	207
Sulaymonova D.H. Ingliz va o'zbek tillarida "mehnat"ni ifodalovchi maqollarni qiyosiy tahlili	209
Usmanova M. "Qo'qon xonligi tarixi" asarida forscha-tojikcha izofiy birikmalarning morfologik	211

айтилади (Бичурин,1950). Эрамиздан аввалги II-I асрларда Орол денгизининг шимолий-ғарбий ва Каспий денгизининг шимолидаги Ян ва Янцай ерлари ҳам қанғ давлатига қарам бўлган.

Қанғ давлатини муаммосини аниқлашда «От минган чавондоз» тасвири туширилган ўша давр тангаларини ўрганиш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Маълумки бундай тангалар қадимги Хоразм ва унга туташ худудлардан кўплаб топилган. С.П.Толстов фикрича «От минган чавондоз» бу худо сифатида илохийлаштирилган Сиёвуш тасвири (Толстов,1948). Маълумки, Фирдавсийнинг «Шохнома» асарида Сиёвуш ўзининг қахрамонана ишларини қанғада қилгани ёзилади. Сиёвуш эса Авестодаги худо Имма тимсоли ҳисобланади. Шулардан келиб чиқиб, С.П.Толстов қанға бу Хоразм деб яна бир қарра хулоса қилади (Толстов,1948).

Қанғулар зороастризм динидаги худолардан бўлган Фарн худосига сифинишган. Ушбу худо хукмдорларнинг паноҳи ва кўриқловчиси, шунингдек уй, оила, соғлиқни сақловчи худо ҳисобланган. Ушбу худо кўй кўринишида деб қабул қилинган (Литвинский, 1968).

Юнон – рим тарихчилари асарларида биз қанғу тўғрисида маълумот учратмаймиз. С.П.Толстов фикрича юнон-рим тарихчилари қанғ давлатини Хоразм номи билан билишган. Қанғ ва Хоразм номлари С.П.Толстов фикрича синонимлар (Толстов,1948).

Юқоридагилардан шу нарса маълум бўладики, Қанғ давлати масаласида турлича қарашлар мавжуд. Биз юқорида билдирилган фикрларни таҳлил қилган ҳолда масаланинг қуйидаги томонларига эътибор бермоқчимиз:

1. Қанғ давлати дастлаб эрамиздан аввалги III асрда Сирдарёнинг қуйи оқимида, жетиасар маданияти худудида шаклланган.
2. Қанғ давлати асосчилари – жетиасар маданияти вакиллари – сак қабилалари бўлишган.
3. Кейинчалик(эр. ав. II асрларда) Қанғ давлати Сирдарёнинг ўрта оқимини, шимолий-ғарбий Фарғонани, Сўғдни ва Хоразмни бўйсундирганлар.
4. Археологик тадқиқотларда кузатилаётган кўй тасвири туширилган идиш ушлогичларининг ушбу худудларда ёйилиши юқоридаги жараённинг далилидир.
5. Эрамиздан аввалги II асрдан бошлаб, қадимдан тараққий этиб келган Хоразм ушбу давлатда сиёсий гегемон ролини эгаллайди. Хоразмда ўша даврга оид кўплаб ёдгорликларнинг мавжудлиги, «От минган чавондоз» тасвири туширилган тангаларнинг айнан Хоразм худудида кўплаб топилиши фикримиз далилидир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Абаев В.И. Скифский быт и реформа Зороастра. Archiv orientali, XXIV, 1956, №1
2. Бартольд В.В. Иран, исторический обзор. Соч., том VII, Москва, 1971. С. 231
3. Бируни. Памятники минувших поколений./ Избр. Произв. Т.1. / Пер. М.А.Салье. – Т., 1957.487 с.
4. Беруний А.Р. Индия.Избранные произведения. Том II,Т.:1963.С.274
5. Бичурин Н.Я. Древние авторы о Средней Азии (VI до н.э.-III н.э.) 1940.С.134
6. Бичурин Н.Я. Собрание сведений о народах, обитавших в Средней Азии в древние времена. – М.- Л.1950
7. Бураков Ю.Ф. Генезис и этапы развития городской культуры Ташкентского оазиса. Т., 1982.
8. Григорьев В.В. О скифском народе саках. – М., 1871.
9. Исхоков М. Авесто. Яшт китоби. – Т., 2001. 22-23 б.
10. Литвинский Б.А. Джунский могильник и некоторые аспекты кангюйской проблемы. // СА. 1967. №2.
11. Литвинский Б.А. Кангюско-сарматский фарн. - Душанбе, 1968
12. Страбон. География в 17 книгах, Кн XI. VIII, 2.С.483
13. Толстов С.П. Древний Хорезм. – М., 1948.
14. Фирдавсий А. Шохнома. Т.1./ Форс тилидан Ш.Шомухамедов таржимаси. – Т., 1971.736 б.
15. Шониёзов К. Қанғ давлати ва қанғлилар. – Т.,1990.

УЎҚ 93/94

XX АСР 70- ЙИЛЛАРИНИНГ 2- ЯРМИДА БУХОРОДА ТЕЛЕФОН ХИЗМАТИ ХУСУСИДА

(Бухоро вилояти давлат архиви материаллари асосида)

Ж.Ж. Мажидов, ўқитувчи, Бухоро Давлат университети, Бухоро

Аннотация. Ушбу мақолада XX аср 70- йилларида Бухоро вилоятидаги телефонлаштириш жараёнлари, соҳага оид муаммолар, ечимлар, шунингдек, телефон хизматини ривожлантириш учун амалга оширилган чора-тадбирлар ҳақида сўз боради.

Калим сўзлар: Коммуникация, телефонлаштириш, транспорт, беш йиллик, замонавийлаштириш, алоқа воситалари, алоқа сизими, алоқа бўлими, халқ депутатлари, абаомент, қурилиш бошқармаси, қурилиш трести.

Аннотация. В статье рассматривается процесс телефонии в Бухарской области в 70-е годы XX века, проблемы и решения в этой области, а также меры, принятые для развития телефонных услуг.

Ключевые слова: Коммуникация, телефония, транспорт, пятилетка, модернизация, средства связи, пропускная способность, народные депутаты, подписка, управление строительством, строительный трест.

Abstract. This article discusses the process of telephony in Bukhara region in the 70s of the XX century, the hproblems and solutions in the field, as well as measures taken to develop telephone servies.

Keywords: *Communications, telephony, transport, five-year, modernization, means of communication, communication capacity, people's deputies, subscription, construction management, construction trust.*

Инсоният тарихининг барча даврларида масофавий мулоқотга доимий равишда эҳтиёж сезилган. Узоқ ўтмишда масофадан туриб ўзаро мулоқот қилиш учун асосан бу борадаги масъул шахслар хизматидан фойдаланилган. Айтиш жоизки, хат ва хабарларни етказувчи чопарлар фаолияти бунда муҳим аҳамият касб этган. Табиийки, ўз навбатида бир қатор муаммолар ҳам мавжуд эди. Жумладан, ноқулай об-ҳаво шароитида хабарларни белгиланган манзилга ўз вақтида етказиш асосий долзарб масалалардан бири бўлиб қолаверган. Илм-фан ва техника тараққиёти натижасида инсониятнинг юқорида кўрсатилган масофавий мулоқотга бўлган эҳтиёжи телефоннинг яратилиши билан қайсидир маънода ўз ечимини топди. Шу сабабли ҳам қилинган ихтиролар ичида ушбу техника янгилиги ҳам алоҳида аҳамиятга эга.

Шу аснода, хўжалик, иқтисодий-ижтимоий ва маданий жараёнларда алоқа, ўзаро мулоқот муҳим аҳамиятга эга ҳисобланади. Тарихнинг барча даврларида инсонларнинг ўзаро муносабатларида алоқанинг тез ва сифатли амалга оширилишига алоҳида эътибор қаратилган. Ўтган асрнинг 70-йилларида аниқроғи собиқ СССР мавжуд бўлиб турган ва ўнинчи беш йиллик (1976-1980 йй) даврида ўзаро алоқани сифатли, давр талабига мос ташкил этиш кун тартибидоғи асосий вазифалардан бири қилиб белгиланган. Бухоро вилояти давлат архиви ҳужжатларида бу хусусда кўплаб маълумотлар мавжудлигини кўришимиз мумкин.

КПСС XXV съезди қарорлари ижросини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон ССРда кўриб чиқилган 1976 йил 14 апрелда Ўзбекистон КП (Коммунистик партияси) ва Ўзбекистон ССР Вазирлар кенгаши № 230- "1976-80 йилларда Ўзбекистон ССРда алоқа воситаларини ривожлантириш ва замонавийлаштириш" тўғрисида махсус қарор қабул қилинган бўлиб, унда қатор вазифалар белгиланган эди[1; 41].

Белгиланган вазифаларнинг тўрт йиллиги 1980 йил бошида вилоят халқ депутатлар ижроия кўмитасида махсус комиссия томонидан ўрганилиб, сарҳисоб қилинган ва тегишли қарорлар қабул қилинганлигини архив ҳужжатлари тасдиқлайди. Вилоят халқ депутатлари ижроия комитетининг қарорлари баёнмасида кўрсатиб ўтилган даврда вилоят қишлоқ жойларида 31 та телефон станцияси ўрнатилганлиги, уларнинг алоқа сифими 3600 та абонемент эканлиги, бу даврда вилоятда 122 та автоматик телефонстанцияси мавжудлиги, қишлоқ жойларида ҳар 100 кишидан 1,3 кишида телефон борлиги, Республикада бу кўрсаткич 1,26 кишини ташкил этишига оид маълумотларни кўришимиз мумкин[1; 41].

Вилоятда телефон алоқа сифатига оид маълумотлар доимий равишда ҳар йил охирида таҳлил қилиб борилганлигини ҳам кўриш мумкин. Масалан 1978 йилга оид архив ҳужжатларида 106 та колхоздан 84 тасида 53та совхоздан 23 тасида ички ишлаб чиқариш алоқалари мавжуд бўлганлиги қайд этилган. Шунингдек, Шаҳар ва туман марказларини телефонлаштириш ҳолати қуйидагича кўринишда бўлган. Бухоро-12500, Когон- 1050, Қорақўл- 800, Свердлов (Жондор)- 1050, Галаосиё-1050, Ромитан-1050, Вобкент- 750, Қизилтепа- 550, Кармана-1050, Конимех- 700, Навоий- 1300, Томди-600 та телефон рақамларига эга бўлишган[4;87]. Телефон алоқаси ва унинг қишлоқ жойларида ташкил этилиши масаласида доимий комиссия ташкил этилган бўлиб, у доимий равишда вилоят халқ депутатлари ижроия кенгашида ахборот бериб турганлигини архив ҳужжатлари тасдиқлайди.

1976-1980 йиллар давомида вилоятнинг қишлоқ жойларида телефон алоқасининг ташкил этилиши 27 та колхоз ва 15 та соахозда амалга оширилган. Шунингдек, 503,3 км га янги алоқа линиялари ўтказилганлигини кўриш мумкин. Бундан ташқари беш йилликнинг тўрт йили давомида 99 та колхоз ва 31 совхозда ички ишлаб-чиқариш алоқаси ҳам ўрнатилган[5; 89]. Бу эса ўз даврида Бухоро вилоятида қишлоқ аҳолисининг алоқа сифатини яхшилаш имконини берган.

Архив ҳужжатларида Олот, Қорақўл, Свердлов (Жондор), Конимех, Когон, Вобкент, Шофиркон, Гиждувон, Ромитан ва Навоий туманлари телефон алоқалари автомат тарзида ишлашга ўтганлигини кўрсатувчи маълумотлар сақлаб қолинган. Беш йиллик давомида бажарилган ишлар сирасига Газли шаҳридан Жонкелди (Пешку тумани)га қадар бўлган 110 км масофада ва Олот туман марказини "Комсомолобод" совхозини боғловчи 22 км, шунингдек, Конимех туман маркази ва "Коммунизм" совхози орасидаги 120 км ли масофада алоқа линиялари ишга туширилганлигини кўриш мумкин[2;42].

Аммо, архив ҳужжатларида келтириб ўтилган ва амалга оширилган бир қатор ижобий ишлар билан бир қаторда, айрим камчиликлар, бажарилмай қолган ишлар ҳам кўрсатиб ўтилганлигининг гувоҳи бўлиш мумкин. Масалан, ўнинчи беш йилликнинг якунига кўра, режалаштирилган 33 та колхоздан 24 тасида, 21 совхоздан 15 тасида янги телефон линиялари тортилмаганлиги ва уни ўнинчи беш йиллик якунига қадар амалга оширишга оид кўрсатмалар келтирилганлиги ҳужжатларда ўз аксини топган[2; 42].

Ҳали 1978 йилги ҳисоботлардаёқ телефон алоқаси борасида якунига етмаган ва қилиниши зарур бўлган ишлар анчагина эканлиги келтириб ўтилган. Муаммо сифатида алоқа сифатининг пастлиги соҳанинг оғриқли нуқталаридан бири эди. АТСларнинг кам жорийланиши туман, вилоят ва мамлакат бўйича алоқа сифатларининг пасайишига олиб келган. Туман ва шаҳарларда телефонлаштириш даражасининг пастлиги Когон, Кармана, Навоий, Гиждувон, Олот каби туманларда алоқа бўлими бинолари қурилишининг жуда секин бораётганлиги билан изоҳланган[6; 91].

Ўнинчи беш йиллик сўнггида вилоят халқ депутатлари ижроия кенгаши қарорларида алоқа сифатини яхшилашда белгиланган вазифаларни бажаришда оқсаётган, шунингдек алоқа сифатини

пасайишида ер қазини ишлари давомида зарар етказётган корхона ва ташкилотларнинг номлари ҳам келтириб ўтилган. Жумладан, Курилиш бошқармаси ПМК-3 трести, № 20 АТК Узглавведстрой, "АБКС" бошқармаси шулар жумласидан бўлиб ҳисобланади [2; 42].

Вилоятда телефон алоқаси ва унинг бинолари аҳволи айрим жойларда қониқарли аҳволда эмаслиги ҳам архив ҳужжатларида қайд этилган. 1980 йил бошларидаги маълумотларга қараганда, вилоятда 23 та телефон алоқа биноси ҳалокат ёқасидаги биноларда жойлашганлиги қайд этилган. Шунингдек, Олот туман марказида телефон алоқа биносини қуриб бериши лозим бўлган №20 "Сельстрой" корхонаси курилиш ишларини ортга сураётганлигини алоҳида таъкидлаб ўтилган [2; 42].

Юқоридаги камчиликлар ва уларни бартараф этиш борасида вилоят халқ депутатлар ижроия комитети қарорларида; вилоят ижроия комитети ишлаб-чиқариш алоқа бошқармаси (Абдурахманов Х.А.), Қишлоқ хўжалик бошқармаси бошлиғи (Жамалов Д.Д.), қорақўлчилик совхозлар трести раҳбар (Руханов С.) ларига 1980 йилнинг охирига қадар вилоят қолхозларида телефон алоқани ўрнатиш, ички ишлаб-чиқарувчи корхоналарда телефон алоқаларини ташкил этиш, телефон алоқаларини сифатли бўлишини таъминлашга оид қатор вазифалар юклатилган [3; 43].

Комиссия томонидан қилинган таҳлиллар шундай ҳулосани кўрсатадики, мазкур соҳаларнинг кўплаб муаммолар гирдобиди қилиши ўз навбатида кадрлар масаласининг оғир бўлганлиги билан ҳам характерланади. Кадрлар қўнимсизлиги, яъни, соҳа мутахасисларининг доимий равишда бир жойдан иккинчисига кўчириб юборилиши асосий омилларидан бири бўлиб қолаверган. Бунда янги совхозлар, янги аҳоли пунктларининг ташкил этилиши ва у ерда коммуникация тизимларини йўлга қўйиш мақсадида шундай йўл тутилган. Бу жараён эса доимий равишда такрорланиб келган. Фақатгина 80-йилларга келиб маълум маънода барқарорлашув ҳолатлари кузатилади.

ҲОИДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. Бухоро вилоят давлат архиви 1023 -фонд, 1-рўйхат, 661-йиғма жилд, 41- варақ.
2. Бухоро вилоят давлат архиви 1023 -фонд, 1-рўйхат, 661-йиғма жилд, 42- варақ.
3. Бухоро вилоят давлат архиви 1023 -фонд, 1-рўйхат, 661-йиғма жилд, 43- варақ.
4. Бухоро вилоят давлат архиви 1023 -фонд, 1-рўйхат, 661-йиғма жилд, 87- варақ.
5. Бухоро вилоят давлат архиви 1023 -фонд, 1-рўйхат, 661-йиғма жилд, 89- варақ.
6. Бухоро вилоят давлат архиви 1023 -фонд, 1-рўйхат, 661-йиғма жилд, 91- варақ.

УЎК 93/94

«ҲАРБИЙ КОММУНИЗМ» СИЁСАТИ ЗАМОНДОШЛАРИНИНГ БАҲОЛАШИДА

Т.О. Пирниязова, ўқитувчи, Қорақалпоғистон Тиббиёт институти, Нукус

Аннотация. Ушбу мақолада «ҳарбий коммунизм» даври кўриб чиқилган, шунингдек, ушбу йилларда Қорақалпоғистон тарихини тасвирлашда хотираларнинг ўрни кўрсатишган. Жаҳон тарихи «шахсият тарихи, тарихдаги шахсият» ибораси асосида таҳлил қилинади. Муаллиф мақола мазмунини очиб берар экан, Ҳарбий коммунизмнинг моҳияти мамлакатни янги ҳокимият йўналтирилган янги, коммунистик жамиятга тайёрлашдан иборат эди. Муаллиф Ҳарбий коммунизмнинг бундай ўзига хос хусусиятлари қўйидагиларни таъкидлайди: бутун иқтисодиётни бошқаришни ўта марказлаштириши даражаси; саноатни миллийлаштириши (кичикдан каттагача); хусусий савдони тақиқлаш ва товар-пул муносабатларини чеклаш; қишлоқ хўжалигининг кўплаб тармоқларини давлат монополиялаштириши; меҳнатни ҳарбийлаштириши (асосий эътибор ҳарбий саноатга йўналтирилган); умумий тенглаштириши, агар ҳамма тенг миқдордаги товарларни олганда - буларнинг барчаси биргаликда Қорақалпоғистон Республикасида кузатилган ҳодисадир.

Калим сўзлар: «Ҳарбий коммунизм», хотиралар, 1917 йил охиридаги тарихий воқеалар Амударё бўлими, Туркистондаги Муваққат ҳукуматнинг Петро-Александровск вилояти, иқтисодий бошқарувни марказлаштириши, саноатни миллийлаштириши, хусусий савдони тақиқлаш, товар-пулни чеклаш. муносабатлар, қишлоқ хўжалиги иқтисодиётининг кўплаб тармоқларини давлат томонидан монополиялаштириши, меҳнатни ҳарбийлаштириши (ҳарбий саноатга эътибор), умумий тенглаштириши.

Аннотация. В данной статье рассматривается эпоха «военного коммунизма», также показана роль мемуаров в описании истории Каракалпакстана в эти годы. Всемирная история анализируется на основе словосочетания «история личности, личность в истории». Раскрывая содержание статьи, автор утверждает, что суть военного коммунизма заключалась в том, чтобы подготовить страну к новому, коммунистическому обществу, на которое были ориентированы новые власти. Автором подчеркивается, что такие характерные черты военного коммунизма: крайняя степень централизации управления всей экономикой; национализация промышленности (от мелкой до крупной); запрет на ведение частной торговли и свертывание товарно-денежных отношений; государственная монополизация многих отраслей сельского хозяйства; милитаризация труда (ориентация на военную промышленность); тотальное уравнильство, когда все получали равное количество благ и товаров – все это вместе взятое было столь заметным явлением и в Республике Каракалпакстан.

Ключевые слова: «военный коммунизм», мемуарная литература, исторические события конца 1917 года в Амударьинском отделе, Петро-Александровск область Временного правительства в Туркестане, централизация управления экономикой, национализация промышленности, запрет на ведение частной торговли, свертывание товарно-денежных отношений, государственная